

รูปแบบการส่งเสริมประชาธิปไตยของนักศึกษา
มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
The Democracy Promotion Model of Students
At North-Eastern University

พีรพล ไทยทอง, พระมหาปรัชญ์ อรรถาพร, กิตติพงษ์ พิพิธกุล, ทองสุข ธนุรัตน์, สุวัฒน์ จิตต์จันทร์, อีรณัย กัปโก*
Peerapol Thaithong, Phramaha Pruch Atthaporn, Kittipong Pipitkun, Thongsuk Thanuratana,
Suwat Jitjan, Teedanai Kapko
วิไลวัจน์ กฤษณะภูติ**
Wilaiwatt Grisanaputi

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ปัญหาอุปสรรคที่ส่งผลต่อการส่งเสริมประชาธิปไตย รูปแบบการส่งเสริมประชาธิปไตยและแนวทางการพัฒนาการส่งเสริมประชาธิปไตย ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการ กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปีการศึกษา 2558 จำนวน 30 คน ทำการคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจง เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม และแนวทางสัมภาษณ์กลุ่มที่เป็นคำถามหลัก การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหาและสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย

ผลการวิจัย พบว่า 1) ปัญหาอุปสรรคที่ส่งผลต่อรูปแบบการส่งเสริมประชาธิปไตยของนักศึกษา ได้แก่ ปัญหาด้านการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ปัญหาการขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องประชาธิปไตย 2) รูปแบบการส่งเสริมประชาธิปไตยของนักศึกษา ได้แก่ ด้านกิจการนักศึกษา และด้านการมีส่วนร่วม 3) แนวทางการพัฒนาการส่งเสริมประชาธิปไตยของนักศึกษา ได้แก่ ด้านการให้ความรู้ ควรส่งเสริมให้ความรู้ ความตระหนักเกี่ยวกับประชาธิปไตยมากขึ้น การสร้างจิตอาสาให้กับนักศึกษาซึ่งเป็นพื้นฐานการเสียสละในการทำงานเพื่อส่วนรวม การเข้าถึงชุมชนเป็นต้น ด้านการประชาสัมพันธ์ ควรให้ความสำคัญกับการประชาสัมพันธ์มากขึ้น และด้านการปรับปรุงพฤติกรรม ควรส่งเสริมให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็นตามวิถีระบอบประชาธิปไตย

คำสำคัญ : การส่งเสริมประชาธิปไตย, นักศึกษา, รูปแบบ

* นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

Doctoral student, program in public administration, Faculty of Social sciences and Humanities. North Eastern University

** อาจารย์ประจำหลักสูตรปริญญาเอก สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

Doctoral Lecturer, program in public administration, Faculty of Social sciences and Humanities. North Eastern University

ABSTRACT

The present study attempted to investigate the barriers of democracy promotion, democracy promotion model and approaches for the development of democracy promotion. The theoretical framework employed was action research. The participants consisted of 30 fourth-year undergraduate students majoring in Public Administration, 2015 academic year, North-Eastern University. The purposive sampling method was employed as a tool to select the participants. The instruments used for the data collection were participatory observation, group interviews and analytic induction method.

The findings revealed that 1) the students' barriers of democracy promotion were communication, lack of publicizing, knowledge and understanding about the democracy. 2) The students' democracy promotion models used were student affairs, and activities for promoting participation. Besides, the approaches for the development of democracy promotion were dispersing knowledge, promoting participation and building the awareness of the democracy. These approaches were basic principle for working as a team and community access. However, it should have more intense measures for publicizing the notion of the democracy among the students. For the students' behavior development, expressing an opinion towards the democracy should be encouraged.

Keywords: democracy promotion, student, model

บทนำ

นับตั้งแต่เปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบประชาธิปไตยในปัจจุบันประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตยเพราะตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาประชาธิปไตยของไทยถูกจำกัดขอบเขตไว้เพียงการมีโครงสร้างระบบและกลไกทางกฎหมายเท่านั้นทั้ง ๆ ที่ประชาธิปไตยไม่ได้หมายถึงการเลือกตั้งรัฐธรรมนูญรัฐสภาหรือรัฐบาลเพียงอย่างเดียวดังคำกล่าวของ จุมพล หนิมพานิช (2548, หน้า 183) ที่กล่าวว่าการเลือกตั้งที่ยึดหลักเสียงข้างมากไม่ได้แปลว่าเป็นประชาธิปไตยเสมอไปเพราะประชาธิปไตยที่แท้จริงจะต้องมีอยู่ในจิตสำนึกและวิถีการดำเนินชีวิต สอดคล้องกับคำกล่าวของ ไขว้วัฒน์ เจริญสินโอราห์ (2550, หน้า 59) ที่ว่าประชาธิปไตยไม่ใช่เรื่องของการเลือกตั้งเพียงอย่างเดียวแต่ยังหมายถึงการมีสิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาค การมีส่วนร่วม การบังคับใช้กฎหมาย และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เป็นต้น ซึ่งที่ผ่านมาหลักการสำคัญดังกล่าวถูกมองข้ามไปเพราะคิดว่าความเข้มแข็งของระบอบประชาธิปไตยขึ้นอยู่กับโครงสร้างระบบและกลไกที่สามารถจัดการกับปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้แต่สุดท้ายก็พบว่าเครื่องมือดังกล่าวไม่สามารถจัดการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ทั้งหมด ซึ่งระบอบประชาธิปไตย นับเป็นการปกครองในรูปแบบหนึ่งซึ่งอำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชนอำนาจการบริหารมาจากการเลือกของประชาชนเสียงส่วนใหญ่ โดยการปกครองระบอบนี้จะเน้นถึงความเสมอภาคเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โดยถือว่าประชาชนทุกคนมีสิทธิอย่างเท่าเทียมกัน ล่วงล้ำสิทธิเสรีภาพของผู้อื่นไม่ได้ และประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในการเมืองการปกครองโดยการใช้อำนาจอธิปไตยดังกล่าวเป็นการใช้โดยอ้อมผ่านทางองค์กรหรือรัฐบาลที่มีส่วนเกี่ยวข้อง (พรอัมรินทร์ พรหมเกิด, 2557, หน้า 34) หากผู้ใช้ขาดจิตสำนึกไม่เข้าใจไม่ได้รับการปลูกฝังให้มีความเชื่อมั่นศรัทธาตระหนักในคุณค่าของระบอบประชาธิปไตยที่ส่งเสริมให้ประชาชนมีชีวิตที่ดีมีเสรีภาพอย่างเสมอภาคและมีอำนาจในการกำหนดแนวทางในการดำเนินงานของผู้ปกครองในฐานะที่ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยขาดจิตสำนึกที่จะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองตั้งใจบิดเบือนเจตนารมณ์ของเครื่องมือไม่ตระหนักถึงอำนาจของตนเองในการกำหนดวิถีการดำเนินชีวิตรวมทั้งความตระหนักและเข้าใจถึงความเป็นประชาธิปไตยที่แท้จริงซึ่งมีขอบเขตกว้างขวางไปกว่าโครงสร้างระบบและกลไกที่มีอยู่จึงส่งผลให้การพัฒนาประชาธิปไตยของไทยไม่เข้มแข็งและมักถูกบิดเบือนแอบอ้างนำไปใช้ในทางที่ผิด

อย่างไรก็ตามระบอบประชาธิปไตยของประชาชนนั้นไม่ได้อยู่ที่การร่างรัฐธรรมนูญ การเลือกตั้ง และระบบรัฐสภา ฯลฯ แต่อยู่ที่การเสริมสร้างให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจรู้สึกตระหนักและเห็นคุณค่าจนเกิดความเชื่อมั่น และศรัทธาต่อระบอบประชาธิปไตยจึงยึดถือปฏิบัติเป็นวิถีคิด และวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย ซึ่งประชาชนที่มีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยเป็นสิ่งสำคัญ และเป็นเรื่องที่จะต้องปลูกฝังในสังคมไทย (พรอัมรินทร์ พรหมเกิด, 2557, หน้า 38) ทั้งนี้กระบวนการที่ใช้ในเสริมสร้างให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจ และมีความศรัทธาต่อระบอบประชาธิปไตยจนเกิดวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยนั้นเป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยเวลาในการปลูกฝัง และอบรมหล่อหลอมทั้งทางตรง และทางอ้อม โดยเริ่มตั้งแต่ครอบครัวสถาบันการศึกษา และจากสังคมโดยรวมอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาระบบให้มีประสิทธิภาพโดยเฉพาะกลุ่มเยาวชนที่จะเป็นอนาคตของชาติ และประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยซึ่งมีความสำคัญต่อกระบวนการพัฒนาทางการเมืองของไทยต่อไปในอนาคตจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่รัฐบาลหน่วยงานหรือองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐภาคเอกชน และภาคประชาสังคมต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยที่ถูกต้องให้กับประชาชนอย่างต่อเนื่อง และจริงจังทั้งในทางทฤษฎี และทางปฏิบัติศูนย์สาธารณประโยชน์ และประชาสังคม (พรอัมรินทร์ พรหมเกิด, 2557, หน้า 55) ด้วยการส่งเสริมประชาธิปไตยเป็นส่วนสำคัญในการสร้างสังคมประชาธิปไตยอันเข้มแข็ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการส่งเสริมประชาธิปไตยในเยาวชนรุ่นใหม่ นักเรียน และนักศึกษานับเป็นแนวทางสำคัญเพื่อพัฒนาสังคม

ไปสู่สังคมประชาธิปไตยอย่างแท้จริง คณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยรูปแบบการส่งเสริมประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขปัญห อุปสรรค ตลอดจนการพัฒนาและนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนารูปแบบประชาธิปไตยของไทยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคที่ส่งผลต่อการส่งเสริมประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. เพื่อเสนอรูปแบบการส่งเสริมประชาธิปไตย และแนวทางการพัฒนาการส่งเสริมประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษารูปแบบการส่งเสริมประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยมีขอบเขตของการศึกษาดังนี้

1. ขอบเขตด้านพื้นที่

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยกำหนดขอบเขตพื้นที่การศึกษารูปแบบการส่งเสริมประชาธิปไตยของนักศึกษาระดับปริญญาตรี หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดขอนแก่น

2. ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายได้แก่นักศึกษาระดับปริญญาตรี หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดขอนแก่น ปีการศึกษา 2/2558 จำนวน 30 คน โดยใช้การเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling)

3. ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ รูปแบบการส่งเสริมประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดขอนแก่น ประกอบด้วย 1) ด้านกิจการนักศึกษา 2) ด้านการมีส่วนร่วม 3) ด้านการสร้างความจิตสำนึก และแนวทางการพัฒนาการส่งเสริมประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดขอนแก่น

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ มีระยะเวลาในการศึกษาวิจัย เริ่มตั้งแต่ ค้นคว้าเอกสาร รวบรวมข้อมูล และดำเนินการ ระหว่าง มกราคม – มีนาคม พ.ศ. 2559

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องรูปแบบการส่งเสริมประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในบริบทการได้มาซึ่งอำนาจทางการเมืองเป็นลักษณะการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) เนื่องจากต้องการให้คณะนักวิจัยและกลุ่มเป้าหมายในโครงการนี้ ได้เรียนรู้ผลจากการปฏิบัติ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาสำนึกอันมีความหมายต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเชิงบุคคลและพฤติกรรมของกลุ่มทางสังคม (วรรณดี สุทธิธารกร, 2557, หน้า 93) โดยเฉพาะกลุ่มนิสิตนักศึกษาโดยมีลำดับขั้นตอนการวิจัยดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมายและการเลือกกลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดขอนแก่น ปีการศึกษา 2/2558 เลือกกลุ่มเป้าหมาย โดยใช้วิธีการคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) จากนักศึกษาระดับปริญญาตรี ที่กำลังศึกษาในหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 4 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดขอนแก่น ปีการศึกษา 2/2558 จำนวน 30 คน ซึ่งเป็นผู้ที่ได้ศึกษาวิชาเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง เป็นผู้มีความสามารถที่จะให้ข้อมูลและมีมุมมองเกี่ยวกับรูปแบบการส่งเสริมประชาธิปไตยได้อย่างครอบคลุมรอบด้าน (วิไลวัจน์ ฤกษ์ฤดี, 2559, หน้า 9)

2. ประเด็นที่ทำการศึกษา

เนื้อหาขอบเขตการวิจัยรูปแบบการส่งเสริมประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีประเด็นที่ทำการศึกษา ได้แก่

2.1 เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคที่ส่งผลต่อการส่งเสริมประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2.2 เพื่อศึกษารูปแบบการส่งเสริมประชาธิปไตยและแนวทางการพัฒนาการส่งเสริมประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 คณะผู้วิจัยเป็นเครื่องมือสำคัญในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participation Observation) การสัมภาษณ์กลุ่ม และแบบการประเมินผล

3.2 การบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย โดยคณะนักวิจัยร่วมกันเป็นวิทยากร

3.3 แบ่งกลุ่มเป้าหมายออกเป็น 6 กลุ่ม กลุ่มละ 5 คน เพื่อร่วมกันระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการส่งเสริมประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในบริบทการได้มาซึ่งอำนาจทางการเมือง โดยใช้เวลา 40 นาที แล้วนำเสนอความเห็นของกลุ่ม และใช้การสัมภาษณ์ข้อมูลตามแนวทางการสัมภาษณ์กลุ่มเพื่อเพิ่มเติมข้อมูล

3.4 อุปกรณ์ที่ช่วยในการเก็บข้อมูล ได้แก่ เครื่องฉาย Power Point กล้องถ่ายภาพ สมุดจดบันทึก กระดาษชาร์ตขนาด 80 X 40 เซนติเมตร และปากกาเคมี

3.5 เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลโครงการ โดยใช้แบบการประเมินผล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยซึ่งเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้จากการวิจัยเอกสาร การสังเกต และสัมภาษณ์กลุ่ม คณะผู้วิจัยร่วมกันวิเคราะห์ด้วยวิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis) แล้วทำการจัดหมวดหมู่สร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (induction method) (ไชย โพธิ์สิตา, 2556, หน้า 365)

5. ขั้นตอนการวิจัย

5.1 ทำการแบ่งคณะนักวิจัยออกเป็นกลุ่ม แล้วมอบหมายหน้าที่รับผิดชอบให้ศึกษาค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้อง เลือกกิจกรรม เลือกพื้นที่ทำการศึกษา

5.2 เขียนโครงการ ประสานงาน และค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.3 สร้างเครื่องมือเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมากำหนดแนวทางการสังเกต แนวทางการสัมภาษณ์

5.4 เก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วม การระดมความคิดเห็น และแบบการประเมินผล

5.5 วิเคราะห์ข้อมูล ด้วยวิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis)

5.6 สรุปเวทีสัมมนา แล้วจัดทำเป็นรูปเล่มรายงานนำเสนอผลการวิจัยต่ออาจารย์ประจำวิชา

ผลการวิจัย

จากการศึกษา รูปแบบการส่งเสริมประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า

1. ปัญหาอุปสรรคที่ส่งผลต่อรูปแบบการส่งเสริมประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย

1.1 ปัญหาด้านการสื่อสารและประชาสัมพันธ์

ระบบสารสนเทศภายในของมหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือไม่ตอบสนองต่อโครงการหรือกิจกรรมที่ส่งเสริมประชาธิปไตยของนักศึกษา ทำให้การสื่อสารและประชาสัมพันธ์ไม่ทั่วถึง อาทิเช่น การติดต่อประสานงาน การสื่อสารและประชาสัมพันธ์จึงทำให้นักศึกษาขาดการตื่นตัวในรูปแบบการส่งเสริมกิจกรรมประชาธิปไตย เนื่องจากไม่มีเป้าหมายที่ชัดเจน ไม่ได้รับทราบข้อมูลข่าวสารอย่างทั่วถึง ตลอดจนนักศึกษาไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ทุกคน

1.2 ปัญหาด้านการขาดความรู้ความเข้าใจด้านประชาธิปไตย

มหาวิทยาลัยมีการรณรงค์เรื่องการส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษาน้อย ส่งผลให้นักศึกษาขาดความรู้ความเข้าใจด้านประชาธิปไตย ด้านสิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาค อันพึงประสงค์ที่จะได้รับ การขาดจิตสำนึกในการร่วมมือการทำกิจกรรมต่าง ๆ เพราะมีความคิดเห็นแตกต่างกัน การขาดโอกาสในการแสดงออกด้านประชาธิปไตย การขาดจิตสำนึกประชาธิปไตย

2. รูปแบบการส่งเสริมประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

รูปแบบการส่งเสริมประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่เหมาะสมมี 3 ด้าน ดังนี้

2.1 ด้านกิจการนักศึกษา ควรจัดให้มีการเลือกตั้งประธานสโมสรนิสิต นายกองคการสโมสรนักศึกษาเพื่อเป็นตัวแทนนักศึกษาของมหาวิทยาลัย และมีการเลือกประธานของแต่ละชั้นปี ในการร่วมดำเนินงานกับนิสิตนักศึกษากับสโมสรนักศึกษา

2.2 ด้านการมีส่วนร่วม ควรเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในสัมมนาระดมความคิดเห็น มีการจัดกิจกรรมชมรมต่าง ๆ เช่น โครงการจัดค่ายอาสาพัฒนาโดยให้นักศึกษาในมหาวิทยาลัย มีส่วนร่วมในกิจกรรม และมีการเปิดรับสมัครในการเข้าร่วมกับชมรมต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัย โดยการให้สิทธิเสรีภาพให้กับนักศึกษาทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน และสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างเสรีภายใต้การเคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น

2.3 ด้านการสร้างจิตสำนึก ควรมีการเปิดรับความคิดเห็นของผู้อื่น และสามารถให้มีการตรวจสอบการทำกิจกรรมได้ทุกกิจกรรมได้ นอกจากนี้ให้มีการยอมรับการตัดสินใจของทุกกลุ่มทุกชมรม ปลุกฝังในเรื่องความเสียสละเพื่อส่วนรวมมากกว่าผลประโยชน์ส่วนตัว

3. แนวทางการพัฒนาการส่งเสริมประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

3.1 ด้านการให้ความรู้ ควรส่งเสริมให้ความรู้ ความตระหนักเกี่ยวกับประชาธิปไตยมากขึ้น การสร้างจิตอาสาให้กับนักศึกษามหาวิทยาลัยซึ่งเป็นพื้นฐานการเสียสละในการทำงานเพื่อส่วนรวม การเข้าถึงชุมชนเป็นการฝึกให้นักศึกษาได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับชุมชนมากขึ้น

3.2 ด้านการประชาสัมพันธ์ ควรให้ความสำคัญกับการประชาสัมพันธ์มากขึ้น เนื่องจากในบางกรณี นักศึกษายังเข้าไม่ถึงข้อมูลซึ่งมหาวิทยาลัยไม่ได้ปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน ควรเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย นอกจากนี้ควรเพิ่มกิจกรรมการมีส่วนร่วมของนักศึกษาเพราะนักศึกษายังขาดการมีส่วนร่วมซึ่งจะส่งผลให้ไม่เข้าใจหลักการมีส่วนร่วมอันเป็นส่วนหนึ่งของหลักของประชาธิปไตย

3.3 ด้านการปรับพฤติกรรม ควรส่งเสริมให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็นตามวิถีระบอบประชาธิปไตย เช่น สามารถเสนอข้อคิดเห็น สามารถโต้แย้งเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมของมหาวิทยาลัย และสามารถใช้สิทธิแสดงความคิดเห็นได้ตามความเหมาะสม

อภิปรายผล

จากการศึกษารูปแบบการส่งเสริมประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบประเด็นที่น่าสนใจในนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ปัญหาอุปสรรคที่ส่งผลต่อรูปแบบการส่งเสริมประชาธิปไตยของนักศึกษา พบว่า มีปัญหาด้านการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ในเรื่องการส่งเสริมประชาธิปไตย รวมทั้งปัญหาด้านการขาดความรู้ความเข้าใจด้านประชาธิปไตย ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า อาจเนื่องมาจากการก่อตั้งมหาวิทยาลัยในเริ่มแรกไม่ได้เน้นการสอนเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง จึงทำให้ละเลยต่อการให้ความสำคัญการกับสร้างความรู้ความเข้าใจทางการเมืองแก่นักศึกษา ซึ่งเป็นที่น่าสังเกตว่า ปัจจุบันสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาทั่วไป มีแนวโน้มในการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ทางการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจเป็นหลัก เพื่อตอบสนองตลาดแรงงานมากกว่าที่จะให้ความรู้เกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

2. รูปแบบการส่งเสริมประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า รูปแบบการส่งเสริมประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือมี 3 ด้าน ประกอบด้วย

2.1 ด้านกิจการนักศึกษา ควรจัดให้มีการเลือกตั้งประธานสโมสรนิสิต นายองค์การสโมสรนักศึกษาเพื่อเป็นตัวแทนนักศึกษาของมหาวิทยาลัย และมีการเลือกประธานของแต่ละชั้นปี ในการร่วมดำเนินงานกับนิสิตนักศึกษา กับสโมสรนักศึกษาทั้งนี้อภิปรายได้ว่า นักศึกษาให้ความสำคัญกับการเลือกตั้ง หรือมุ่งเน้นประชาธิปไตยแบบตัวแทน (representative democracy) เพื่อเข้าไปมีบทบาทในการดำเนินการร่วมกับกิจการนักศึกษา ซึ่งเป็นการฝึกรูปแบบการจำลองในระบอบประชาธิปไตยในสังคมเล็ก ๆ ก่อนที่จะจบการศึกษาไปเป็นพลเมืองของประเทศชาติต่อไป (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 35)

2.2 ด้านการมีส่วนร่วม ควรเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในสัมมนาระดมความคิดเห็น มีการจัดกิจกรรมชมรมต่าง ๆ เช่น โครงการจัดค่ายอาสาพัฒนาโดยให้นักศึกษาในมหาวิทยาลัย มีส่วนร่วมในกิจกรรม และมีการเปิดรับสมัครในการเข้าร่วมกับชมรมต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัย ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า นักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นระดับปริญญาตรีซึ่งวัยที่อยู่รอยต่อระหว่างวัยรุ่นเริ่มเข้าสู่วัยผู้ใหญ่อย่างเต็มตัว มีความรู้สึกว่ายากเข้าไปรับผิดชอบต่อสังคมจากการที่ตนได้เรียนรู้ในระดับมหาวิทยาลัย อยากนำความรู้ที่ได้ออกมารับใช้สังคม (พรอัมรินทร์ พรหมเกิด, 2556, หน้า 196) นำไปสู่การร่วมรับผิดชอบต่อชุมชน อีกทั้งเป็นการสร้างชื่อเสียงให้กับมหาวิทยาลัยเอกชนกับการรับผิดชอบต่อสังคม (social company responsibility หรือ SCR)

2.3 ด้านการสร้างจิตสำนึก ควรมีการเปิดรับความคิดเห็นของผู้อื่น และสามารถให้มีการตรวจสอบการทำงานกิจกรรมได้ทุกกิจกรรมได้ นอกจากนี้ให้มีการยอมรับการตัดสินใจของทุกกลุ่มทุกชมรม ปลุกฝังในเรื่องความเสียสละเพื่อส่วนรวมมากกว่าผลประโยชน์ส่วนตัวที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่าการปลูกฝังในเรื่องการเสียสละเพื่อส่วนรวมพื้นฐานที่เอื้อต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เนื่องจากหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยต้องเห็นประโยชน์ส่วนร่วม (Public Interest) มากกว่าประโยชน์ส่วนตน (Self Interest) (อเนก เหล่าธรรมทัศน์,

2552, หน้า 133) อีกทั้งยังเป็นการกล่อมเกลாதองเมือง (political socialization) ให้กับนักศึกษาเคยชินต่อวิถีชีวิตในวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย

3. แนวทางการพัฒนาการส่งเสริมประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย 1) ด้านการให้ความรู้ ควรส่งเสริมให้ความรู้ สร้างความตระหนักเกี่ยวกับประชาธิปไตยมากขึ้น 2) ด้านการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย 3) ด้านการปรับพฤติกรรม ควรส่งเสริมให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็นตามวิถีระบอบประชาธิปไตย เนื่องจากเพื่อเป็นการส่งเสริมให้นักศึกษาเรียนรู้วิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย สร้างความตระหนักและเห็นคุณค่าในรูปแบบการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยที่มีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิต (พรอัมรินทร์ พรหมเกิด, 2556) ประชาธิปไตยต้องเริ่มจากการสร้างจิตสำนึกความเป็นประชาธิปไตย จึงจะสร้างสังคมประชาธิปไตยได้

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาคณะผู้วิจัยข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) ระบบสารสนเทศภายในของมหาวิทยาลัยไม่เอื้อต่อโครงการหรือกิจกรรมที่ส่งเสริมประชาธิปไตยของนักศึกษา ผู้บริหารมหาวิทยาลัยควรมีการปรับปรุงระบบสารสนเทศให้เกิดประสิทธิภาพต่อการติดต่อประสานงาน การสื่อสารและประชาสัมพันธ์ในการกระตุ้นให้นักศึกษาตื่นตัวในกิจกรรมที่ส่งเสริมกิจกรรมประชาธิปไตยในทุกระดับชั้นปี

2) มหาวิทยาลัยมีการรณรงค์ส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษาน้อย ผู้บริหารมหาวิทยาลัยควรมีการบรรจุวิชาการเมืองการปกครองเบื้องต้นเป็นวิชาบังคับสำหรับนักศึกษาระดับชั้นปริญญาตรีทุกคณะสาขาวิชา เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข และควรมีการจัดสรรงบประมาณให้แก่นักศึกษาสำหรับการออกค่ายอาสาพัฒนาเพื่อสร้างจิตสำนึกสาธารณะให้กับนักศึกษา ซึ่งเป็นพื้นฐานในการสร้างพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตย

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบการส่งเสริมประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ระหว่างนักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศึกษากับนักศึกษาหลักสูตรอื่น ๆ ในมหาวิทยาลัย เพื่อให้ทราบว่ามีรูปแบบที่มีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). การเสริมสร้างประชาธิปไตยในโรงเรียนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับพุทธศักราช 2540. กรุงเทพฯ: องค์การครูสภา.
- จุมพล หนิมพานิช. (2548). พัฒนาการทางการเมืองไทย อำมาตยาธิปไตย ธนาธิปไตย หรือประชาธิปไตย พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชาย โพธิ์สิตา. (2556). ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: อัมรินทร์ปริ้นติ้ง.
- ไชยวัฒน์ เจริญสินโอฬาร. (2550). ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมรูปแบบใหม่ (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: วิชา.
- พรอัมรินทร์ พรหมเกิด. (2556). สังคมวิทยาการเมือง (พิมพ์ครั้งที่ 2). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- _____. (2557). “การพัฒนาประชาธิปไตยกับการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย.” รัฐสภาสาร. 62: 7 (มกราคม), หน้า 9-55.
- วรรณดี สุทธิธารกร. (2557). การสร้างโจทย์วิจัยการเขียนโครงการวิจัยให้ได้ทุน. กรุงเทพฯ: สยามปริทัศน์.
- วิไลวัจน์ ฤกษ์มะณี. (2559). เอกสารประกอบคำสอนระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพทาง รัฐประศาสนศาสตร์. คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.
- อเนก เหล่าธรรมทัศน์. (2552). แปรถิ่น เปลี่ยนฐาน: สร้างการปกครองท้องถิ่นให้เป็นรากฐานของ ประชาธิปไตย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

